

Sosiaaliturvaopas lapsensa menettäneille perheille
Perustietoa etuuksista ja palveluista

Sisällys

Lukijalle.....	1
1 Toimeentulo lapsen kuoleman jälkeen	2
1.1 Äitiysraha ja äitiysavustus	2
1.2 Isyysraha	3
1.3 Lapsilisä ja vanhempainraha.....	3
1.4 Sairauspäiväraha.....	4
1.5 Toimeentulotuki	5
1.6 Toimeentulotuki hautauskuluihin	6
1.7 Muu taloudellinen tuki, ohjaus ja neuvonta	6
2 Arkea ja selviytymistä tukevia palveluja.....	8
2.1 Sosiaalityö ja palveluohjaus.....	8
2.2 Sosiaalihuoltolaki ja sosiaalihuollon palvelut	8
2.3 Mielenterveyspalvelut ja muu psykososiaalinen tuki.....	10
2.4 Potilasasiamiehen ja sosiaaliasiamiehen palvelut.....	11
3 Mahdollisuus kuntoutukseen ja työkyvyn tukeminen lapsen kuoleman jälkeen	12
3.1 Kuntoutusjärjestelmä ja kuntoutuksen järjestäjät	12
3.2 Kuntoutukseen hakeutuminen ja esimerkkejä kuntoutuksista	12
3.3 Toimeentulo kuntoutuksen aikana.....	13
3.4 Työterveyshuollon palvelut	14
3.5 Tuettu työhön paluu ja osasairauspäiväraha	14
4 Tärkeitä osoitteita ja lisätietoja	16
Lähteet.....	18

Lukijalle

Tähän sosiaaliturvaoppaaseen on koottu tietoa keskeisistä etuuksista ja palveluista lapsensa menettäneille perheille. Sosiaaliturvaoppaassa keskitytään yleisimpiin lapsensa menettäneiden vanhempien ja perheiden elämäntilanteisiin, joissa tarvitaan tietoa ja opastusta asianmukaisista etuuksista sekä selviytymistä tukevista palveluista. Vanhempien ja perheiden elämäntilanteet voivat olla monimutkaisia eikä tämä sosiaaliturvaopas kata näitä kaikkia moninaisia, erilaisia elämäntilanteita. Sosiaaliturvaopas on kirjoitettu ennen kaikkea lapsensa menettäneitä vanhempia ja perheitä varten. Lapsikuolemaperheitä työssään kohtaavat ammattilaiset voivat hyödyntää opasta oman työnsä tukena.

Sosiaaliturvaoppaan tavoitteena on helpottaa Sinun, surevan vanhemman ja perheesi suunnistamista etuus- ja palvelujärjestelmässä. Tavoitteena on myös tukea tarpeenmukaisten etuuksien ja palvelujen käyttöä. Eri sosiaalietuuksien ja palvelujen hakeminen vaatii usein ihmiseltä aktiivisuutta, voimavaroja ja omatoimisuutta. KÄPY - Lapsikuolemaperheet ry:ssä tiedämme, että lapsen menetyksen jälkeen vanhempien ja perheen omat voimavarat ovat vähissä. Vanhemmilla ei ehkä ole voimia ottaa selvää eri etuuksista ja palveluista sekä hakea näitä, vaikka olisivat niihin oikeutettuja. Tämä sosiaaliturvaopas on syntynyt käytännön tarpeesta tukea lapsensa menettäneitä vanhempia ja perheitä sosiaaliturvan käytössä. Lähteinä on käytetty virallisia julkisia asiakirjoja.

Rohkaisemme Sinua hakeutumaan epäröimättä ammattiavun ja vertaistuen pariin sekä selvittämään sinun ja perheeseesi elämäntilanteeseen kuuluvia etuuksia ja palveluja. Lisätukea etuuksien ja palvelujen selvittämiseen voit tiedustella Kelasta, kotikuntasi sosiaalitoimesta ja terveydenhuollosta.

1 Toimeentulo lapsen kuoleman jälkeen

Lapsen kuolema vaikuttaa Kelan maksamiin perhe-etuuksiin, esimerkiksi äitiys- ja isyysrahaan. Tässä luvussa annetaan tietoa Kelan perhe-etuuksista sekä niiden hakumenettelystä ja myöntämisen edellytyksistä lapsen kuoleman jälkeen. Lisäksi luvussa käydään läpi muita etuuksia ja yleisesti toimeentulon turvaamista perheen muuttuneessa tilanteessa. Kela ohjaa nykyisin asiakkaitaan hoitamaan etuusasiansa sähköisesti Kelan sähköisessä asiointipalvelussa, johon voi kirjautua verkkopankkitunnuksilla. Sähköisen asioinnin yleistymisen vuoksi sosiaaliturvaoppaassa ei ole mainittu esiteltyjen perhe-etuuksien paperilomakkeiden tunnuksia. Kelasta on edelleen mahdollista hakea etuuksia paperisilla hakulomakkeilla. Paperilomakkeet ovat tulostettavissa Kelan verkkosivuilla.

Toimeentuloon ja taloudelliseen tilanteeseen liittyvät seikat ovat tärkeitä arjen ja käytännön asioita, joita joudut hoitamaan lapsen kuoleman jälkeen. Esimerkiksi hautamiseen liittyvät korkeat kustannukset saattavat horjuttaa perheesi taloudellista tilannetta. Lapsesi kuolema ja siitä seuraava akuutti kriisi voivat aiheuttaa sinulle työkyvyttömyyttä ja tämän vuoksi ansionmenetystä. Etuusneuvonnan lisäksi luvussa annetaan myös tietoa erilaisista taloudellisen tuen muodoista ja rohkaistaan hakemaan ajoissa apua taloudelliseen ahdinkoon.

1.1 Äitiysraha ja äitiysavustus

Äitiysrahan ja -avustuksen myöntämisen edellytykset lapsen kuollessa

Jos lapsi syntyy kuolleena tai kuolee synnytyksessä, on äidillä oikeus äitiysrahaan, jos raskaus on kestänyt vähintään 154 vuorokautta eli 22+0 raskausviikkoa. Äiti saa myös äitiysavustuksen, jonka voi ottaa äitiyspakkauksena tai raha-avustuksena. Jos äiti on saanut Kelasta äitiyspakkauksen ennen lapsen kuolemaa, saattaa äitiyspakkauksen vaihtaminen raha-avustukseksi olla mahdollista, mikäli äitiysavustuksen hakija vaihtoa toivoo. Äitiyspakkauksen on kuitenkin oltava avaamaton. Vaihdsta tulee sopia Kelan paikallistoimiston kanssa.

Jos lapsi on syntynyt elävänä ennen kuin raskaus on kestänyt 154 päivää, äidillä on oikeus äitiysrahaan 105 arkipäivältä. Äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaan ei ole oikeutta, jos raskaus päättyy keskenmenoon ennen kuin se on kestänyt vähintään 154 päivää (22 raskausviikkoa) ja lapsi on syntyessään kuollut. Erityisäitiysrahaa voidaan maksaa raskauden keskeytymiseen saakka, jos maksamisen muut edellytykset täyttyvät.

Äitiysrahakauden kesto, määrä ja hakeminen

Äitiysrahakauden kesto on 105 arkipäivää (noin 4 kk). Äitiysrahaa maksetaan arkipäiviltä, joiksi lasketaan päivät maanantaista lauantaihin pois lukien sunnuntait ja arkipyhät. Äitiyspäivärahan määrä lasketaan yleensä viimeisen vahvistetun verotuksen tulotietojen mukaan tai 6 kk tulojen mukaan, mikäli ansiotulot ovat nousseet vähintään 20 prosenttia verotuksessa vahvistettuihin ansiotuloihin nähden. Äitiysrahaa ja -avustusta haetaan Kelasta. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan raskaustodistus ja tiedot palkkatulosta, mikäli

äitiysrahaa haetaan 6 kk työtulojen perusteella. Jos työnantaja maksaa äitiysrahakauden ajalta palkkaa, maksaa Kela äitiysrahan suoraan työnantajalle.

Raskauden keskeyttäminen ja äitiysraha

Kela ei maksa äitiysrahaa silloin kun raskaus keskeytetään, vaikka raskaus olisi jatkunut yli 154 päivää (22+0 raskausviikkoa).

Lisätietoja: <http://www.kela.fi/muut-tilanteet>

1.2 Isyysraha

Isyysvapaan ja -rahan myöntämisen edellytykset lapsen kuollessa

Jos lapsi syntyy kuolleena tai kuolee synnytyksessä, isällä on oikeus pitää isyysvapaata ja saada isyysrahaa enintään 18 arkipäivältä. Isyysrahaa maksetaan arkipäiviltä, joiksi lasketaan päivät maanantaista lauantaihin pois lukien sunnuntait ja arkipyhät. Isyysrahaa maksetaan äidin äitiysrahakaudella enintään 18 arkipäivältä lapsen kuolinpäivän jälkeen.

Isyysvapaa ja isyysraha kannattaa hakea heti lapsen kuoleman jälkeen

Isyysvapaata ja isyysrahaa on suositeltavaa hakea Kelasta heti lapsen kuoleman jälkeen, jolloin isä voi käyttää isyysvapaansa täysimittaisesti. Isän tulee ilmoittaa isyysvapaastaan työnantajalle. Jos isä ei pysty heti jäämään pois työstä, voidaan isyysraha myöntää myöhemmästäkin ajankohdasta, mutta vain siihen saakka, kunnes lapsen kuolinpäivästä on kulunut 18 arkipäivää. **Isyysrahapäiviä ei voi osittaa, vaan ne tulee käyttää yhtäjaksoisesti.**

Jos lapsi kuolee isyysrahakauden aikana, maksetaan isyysrahakausi tai meneillään oleva jakso loppuun. Enintään kuitenkin 18 arkipäivältä. Isyysvapaan myöntäminen edellyttää, että isä ja äiti asuvat yhdessä. Isyysrahakauden ajan palkan maksaminen riippuu työsuhteen ehdoista.

Isyysrahaa haetaan Kelasta isyysrahahakemuksella. Erillisiä liitteitä ei tarvita, mutta edeltävien 6 kk työtulojen perusteella hakevien täytyy toimittaa Kelaan palkkatiedot. Jos työnantaja maksaa isyysvapaan ajalta palkkaa, maksaa Kela isyysrahan suoraan työnantajalle.

Lisätietoja: <http://www.kela.fi/muut-tilanteet>

1.3 Lapsilisä ja vanhempainraha

Muutokset lapsilisässä ja vanhempainrahassa lapsen kuollessa

Lapsen kuoleman jälkeen Kela lakkauttaa lapsilisän maksun kuolemaa seuraavan kuukauden alusta. Lapsilisää ei makseta lainkaan silloin kun lapsi syntyy kuolleena, kuolee synnytyksessä tai pian syntymän jälkeen.

Jos lapsi kuolee silloin, kun äiti tai isä on vanhempainvapaalla, Kela maksaa vanhempainrahaa 12 arkipäivää kuolinpäivästä, kuitenkin enintään vanhempainrahakauden loppuun.

Vanhempainrahakausi maksetaan ilman pidennyspäiviä, jos samalla kertaa syntyneistä lapsista elää vain yksi vanhempainrahakauden alkaessa. Jos vähintään kaksi lasta elää vanhempainrahakauden alkaessa, maksetaan pidennetty vanhempainrahakausi loppuun.

Lisätietoja: <http://www.kela.fi/muut-tilanteet>

1.4 Sairauspäiväraha

Oikeus sairauspäivärahaan alkaa omavastuuajan jälkeen

Sairauspäiväraha korvaa alle vuoden kestävästä työkyvyttömyyden aiheuttamaa ansionmenetystä. Oikeutesi päivärahaan alkaa vasta, kun työkyvyttömyytesi on kestänyt yhtäjaksoisesti omavastuuajan. **Omvastuuajaksi lasketaan sairastumispäivä ja 9 seuraavaa arkipäivää.** Jos olet YEL- tai Myel-vakuutettu, sairauspäivärahan omavastuuajaksi on 4 päivää.

Myös työtön voi saada sairauspäivärahaa

On tärkeä huomioida työttömän henkilön oikeus sairauspäivärahaan. Sinun tulisi olla työmarkkinoiden käytettävissä voidaksesi saada työttömyyspäivärahaa. **Mikäli olet työtön ja lääkäri toteaa sinut työkyvyttömäksi, saat sairauspäivärahan omavastuuajalta työttömyyspäivärahan Kelalta tai työttömyyskassalta.** Sairauspäivärahaa maksetaan arkipäiviltä. Arkipäiviksi lasketaan päivät maanantaista lauantaihin pois lukien sunnuntait ja arkipyhät.

Sairauspäivärahan määrän laskeminen ja päivärahan maksaminen

Sairauspäiväraha lasketaan yleensä viimeisessä verotuksessa vahvistetun vuosityötulosi mukaan. **Päiväraha on veronalaista tuloa ja sitä maksetaan enintään 300 arkipäivältä** (noin vuoden ajan) ja sen lisäksi vielä 50 arkipäivää, jos sama sairaus aiheuttaa sinulle työkyvyttömyyttä yli 30 päivän yhtäjaksoisen työskentelyn jälkeen. Sairauspäivärahan maksaminen 90 arkipäivän jälkeen edellyttää työterveyslääkärin lausuntoa jäljellä olevasta työkyvystäsi ja työssä jatkamisen mahdollisuuksistasi. Yrittäjien, opiskelijoiden, työttömien ja omaa talouttaan hoitavien ei tarvitse toimittaa Kelaan työkykylausuntoa. **Jos sairautesi jatkuu yli vuoden, voit hakea kuntoutustukea tai työkyvyttömyyseläkettä.**

Sairauspäiväraha pienituloisille ja eläkeläisille

Jos olet pienituloinen tai tuloton, sinulla on oikeus vähimmäispäivärahaan, kun työkyvyttömyytesi on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 55 päivää. Jos olet eläkkeensaaja, sinulla saattaa olla oikeus sairauspäivärahaan, jos teet työtä eläkkeellä ollessasi.

Näin haet sairauspäivärahaa

Sairauspäiväraha tulee hakea 2 kuukauden kuluessa työkyvyttömyyden alkamisesta. Jos olet työsuhteessa ja työnantajasi maksaa palkka sairausajaltasi, työnantaja hakee sairauspäivärahaa puolestasi. Muussa

tapauksessa voit hakea sairauspäivärahaa sähköisesti Kelan asiointipalvelussa tai paperilomakkeella. Hakemuksen liitteeksi tarvitset lääkärin todistuksen työkyvyttömydestäsi.

Lisätietoja: <http://www.kela.fi/sairauspaivaraha>

http://www.kela.fi/sairauspaivaraha_nain-haet

1.5 Toimeentulotuki

Mitä on toimeentulotuki?

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen etuus, joka on tarkoitettu väliaikaiseksi tai tilapäiseksi taloudellisen tuen muodoksi. Toimeentulotukea myönnetään yleensä kuukaudeksi kerrallaan. **Jos tulosi ja varasi eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin, voi sinulla olla oikeus kunnan sosiaalitoimen myöntämään toimeentulotukeen. Tukea maksetaan se määrä, jolla hakijan toimeentulotukeen oikeuttavat menot ylittävät käytettävissä olevat tulot ja varat. Tuki lasketaan siis hakijan (ja hänen perheensä) välttämättömien menojen mukaan.** Välttämättömät menot on määritelty toimeentulotukilaissa. Kunnat voivat kohtuullistaa välttämättömiä menoja esimerkiksi asuinkunnan kalleusluokan mukaan. Toimeentulotuki koostuu perustoimeentulotuesta, täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta.

Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki

Täydentävään toimeentulotukeen sisältyvät erityismenot, joita ovat esimerkiksi lasten päivähoitomenot ja henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat menot, kuten esimerkiksi toimeentulotuen pitkäaikaisasiakkuus, pitkäaikainen sairaus tai lapsen harrastusmenot.

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen omatoimista suoriutumista ja ehkäistä syrjäytymistä. Kunnat päättävät itse ehkäisevän toimeentulotuen perusteet.

Saat toimeentulotuesta kirjallisen päätöksen

Toimeentulotukilain mukaan sinun on saatava **kirjallinen päätös toimeentulotuesta viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen jättämisestä.** Kiireellisessä tapauksessa päätös on tehtävä samana tai viimeistään seuraavana arkipäivänä.

Sinulla on mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti kunnan sosiaalityöntekijän kanssa

Sinun on mahdollista päästä keskustelemaan elämäntilanteestasi ja taloudellisesta tilanteestasi kunnan sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan kanssa. **Sinun on päästävä keskustelemaan henkilökohtaisesti kunnan sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan kanssa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä, kun olet sitä pyytänyt.**

Lisätietoja: Voit tiedustella oman kotikuntasi sosiaalitoimistosta lisätietoja, myös kuntien verkkosivuilta löytyy usein kattavasti tietoa toimeentulotuesta.

Perustoimeentulotuki siirtyy Kelan tehtäväksi 1.1.2017

Huomioi, että perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyvät Kelan tehtäväksi 1.1.2017. Tämän jälkeen toimeentulotukea haetaan Kelasta. Kela ratkaisee hakijan oikeuden perustoimeentulotukeen. Kuntien sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat päättävät edelleen täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta.

Lisätietoja: http://www.kela.fi/documents/10180/0/Totu_Lennakki.pdf/3c45e093-f9da-4ba8-9bae-fe6ad1e480ff

1.6 Toimeentulotuki hautauskuluihin

Hautausavustus vähävaraisille tai pienituloisille

Jos sinä tai perheesi olette vähävaraisia tai pienituloisia, on sinun tai perheenne mahdollista hakea täydentävää toimeentulotukea kohtuullisiin hautauskuluihin. Toimeentulotukihakemus jätetään käsiteltäväksi kunnan sosiaalitoimeen. Oikeus täydentävään toimeentulotukeen käsitellään normaalin toimeentulotukikäytännön mukaan. Hautauskulut katsotaan vainajan menoiksi. Alaikäisen lapsen kohdalla huomioidaan vanhempien tulot, varallisuus ja menot. Varoina huomioidaan myös kuolinpesän varat. 1.1.2017 jälkeen hautausavustukset käsittelee edelleen kunnan sosiaalitoimi.

Hautauskulujen huomiointi vaihtelee kunnittain – valituskelpoinen päätös kannattaa hakea

Hautauskuluihin myönnettävä täydentävä toimeentulotuki on kuntien itse määrittelemä etuus, jonka vuoksi hautauskulujen huomioimisessa on vaihtelua kunnittain. Kunnan tulee kuitenkin antaa hakijalle valituskelpoinen päätös, mikä kannattaa tässä yhteydessä huomioida. Esimerkiksi kunnan sosiaalitoimeen tehdyn puhelintiedustelun perusteella ei yleensä ole hyvä jättää etuutta hakematta, vaan sinulla on oikeus saada valituskelpoinen päätös hakemastasi etuudesta. Pääsääntöisesti hautausmenoihin tulisi huomioida kohtuullisina kuluina arkku, arkun koriste, vainajan siirto, vaatetus, arkkuun laitto ja seurakunnan lasku hautaamisesta. Nämä ovat välttämättömiä hautauskuluja. Tuhkauksessa huomioidaan vastaavat välttämättömät kulut.

Lisätietoja: Voit tiedustella oman kotikuntasi sosiaalitoimistosta lisätietoja, myös kuntien verkkosivuilta löytyy pääsääntöisesti tietoa toimeentulotuesta hautauskuluihin.

1.7 Muu taloudellinen tuki, ohjaus ja neuvonta

Taloudellisiin vaikeuksiin kannattaa hakea apua rohkeasti. Eri tahojen järjestämää tukea, ohjausta ja neuvontaa on saatavilla talousvaikeuksiin.

Kunnan sosiaalityöstä sinun ja perheesi on mahdollista saada tukea, ohjausta ja neuvontaa elämän solmukohtiin. Sosiaalityön tavoitteena on vahvistaa sinun ja perheesi omia voimavaroja sekä itsenäistä selviytymistä. Voit pyytää kunnan sosiaalitoimistosta tapaamista sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan

kanssa. Yhdessä työntekijän kanssa voit luottamuksellisesti keskustella omasta elämäntilanteestasi ja voitte yhdessä miettiä, mistä palvelusta sinulle ja perheellesi olisi apua. **Uuden sosiaalihuoltolain mukaan kunnan asukkaalla on oikeus saada kokonaisvaltainen palvelutarvearvio tilanteestaan** (ks. tarkemmin luku 2.2 Uusi sosiaalihuoltolaki ja sosiaalihuollon palvelut). **Sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan antama tuki, ohjaus ja neuvonta ovat maksuttomia.** Osa sosiaalihuollon palveluista on maksullisia. Saat lisätietoa palvelujen maksuista kotikuntasi sosiaalitoimesta.

Seurakunnan diakoniatyön puoleen voit kääntyä käytännöllisen ja taloudellisen tuen tarpeessa, mutta myös yksinäisyyden, mielenterveysongelmien, päihteiden, ihmissuhdevaikeuksien, elämän kriisien ja muiden ongelmien paineessa. **Seurakunnan diakoniatyöllä on mahdollisuus avustaa akuutissa hätätilanteessa olevia. On hyvä muistaa, että ensisijaisesti taloudellista tukea haetaan kotikunnan sosiaalitoimesta.** Tavoitteena on, että diakoniatyön taloudellinen avustus auttaa saajan kaikkein vaikeimman yli, ja sen jälkeen hän ja hänen perheensä selviävät joko omin voimin tai yhteiskunnan tuella.

Talous- ja velkaneuvonnasta sinun on mahdollista saada tukea talous- ja velkavaikeuksiin. Talous- ja velkaneuvonnassa annetaan muun muassa tietoa ja ohjausta talouden ja velkojen hoidosta sekä taloudenpidon suunnittelusta. Kunnat järjestävät ensisijaisesti neuvontaa. Talous- ja velkaneuvonta on sinulle maksutonta. Lisätietoja saat omasta kotikunnastasi.

Sosiaalista luototusta voit saada perustelluista syistä, jos sinulla ei ole pienituloisuutesi ja vähävaraisuutesi vuoksi muulla tavoin mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa. Sinulla on oltava kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta. Sosiaalista luottoa voidaan perustelluista syistä myöntää esimerkiksi talouden hallintaan saattamiseen, kodin hankintoihin tai sosiaalisen kriisin ylittämiseen. Sosiaalista luottoa myöntää kunta. Voit tiedustella asiaa kotikuntasi sosiaalitoimesta. Tällä hetkellä noin 30 kuntaa tarjoaa kuntalaisilleen sosiaalista luottoa.

Lisätietoa: Takuu-Säätiön verkkosivuilta löydät kootusti tietoa, ohjausta ja neuvontaa talous- ja velkaongelmista <http://www.takuu-saatio.fi/>

2 Arkea ja selviytymistä tukevia palveluja

Suru vaatii sinulta ja perheeltäsi paljon voimavaroja. Lapsen kuolema on akuutti kriisi, joka koskettaa vahvasti koko perhettä. Surun taakan alla kenen tahansa voimavarat voivat ehtyä, jolloin arjen toiminnot vaikeutuvat. Jos perheessä on muita lapsia, on tärkeää huolehtia erityisesti heidän arkielämänsä ja -rutiininsa jatkuvuudesta. **Ulkopuolista apua on syytä pyytää perheelle, jos surun keskellä omat voimavarat eivät riitä itsestään tai lapsista huolehtimiseen.**

Ulkopuolista ammattiapua on saatavilla sinulle ja perheellesi. Tässä luvussa esitellään yleisimpiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Näistä palveluista **sinun ja perheesi on mahdollista saada ammatillista apua ja tukea arkeen sekä selviytymiseen lapsesi kuoleman jälkeen. Avun ja tuen hakemisen kynnyks on hyvä pitää matalalla, jolloin tukea voidaan saada riittävän ajoissa.**

2.1 Sosiaalityö ja palveluohjaus

Kunnan sosiaalityöstä sinun ja perheesi on mahdollista saada palveluja, ohjausta ja neuvontaa elämän solmukohtiin. Sosiaalityön tavoitteena on vahvistaa sinun ja perheesi omia voimavaroja. Voit pyytää kunnan sosiaalitoimistosta tapaamista sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan kanssa. Yhdessä työntekijän kanssa voit luottamuksellisesti keskustella omasta elämäntilanteestasi ja voitte yhdessä miettiä, millaisesta tuesta ja palvelusta sinulle ja perheelle olisi apua. **Uuden sosiaalihuoltolain mukaan kunnan asukkaalla on oikeus saada tarvittaessa kokonaisvaltainen palvelutarvearvio tilanteestaan** (ks. tarkemmin luku 2.2). Sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan antama tuki, ohjaus ja neuvonta ovat asiakkaalle maksuttomia.

Terveydenhuollon sosiaalityöntekijän kanssa voit keskustella luottamuksellisesti omasta elämäntilanteestasi sekä saada yksilöllistä ohjausta ja neuvontaa esimerkiksi sosiaaliturvasta ja palveluista. Terveys- ja sosiaalityöntekijöitä työskentelee sairaaloissa ja terveyskeskuksissa. Terveys- ja sosiaalityöntekijän palvelut ovat asiakkaalle maksuttomia.

Lisätietoja: Voit tiedustella oman kotikuntasi sosiaalitoimistosta lisätietoja sosiaalityöstä ja palveluohjauksesta. Kuntien verkkosivuilta löytyy usein kattavasti tietoa sosiaalityöstä. Terveys- ja sosiaalityöntekijöistä voit tiedustella tarkemmin kotikuntasi terveyskeskuksesta ja erikoissairaanhoidosta. Terveys- ja sosiaalityöntekijän palveluja voit saada silloin, kun sinulla tai perheenjäsenelläsi on hoitosuhde terveys- ja sosiaalityöntekijän yksikköön. Terveyskeskusten ja sairaaloiden verkkosivuilta voit myös löytää tietoa terveys- ja sosiaalityöstä.

2.2 Sosiaalihuoltolaki ja sosiaalihuollon palvelut

Tukea ajoissa ja matalalla kynnyksellä

Sosiaalihuoltolaki on yleislaki, jonka perusteella myönnetään sosiaalihuollon palveluja niitä tarvitseville henkilöille. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) tarkoituksena on tarjota ihmisille tukea aikaisempaa matalammalla kynnyksellä. Tavoitteena on, että ihmiset saavat riittävän ajoissa tukea elämän solmukohtiin.

Sosiaalihuoltolaki vahvistaa muun muassa perheiden oikeutta sosiaalipalveluihin kuten kotipalveluun ja perhetyöhön.

Yhteydenotto kotikunnan sosiaalitoimeen

Asiasi tulee kuntaan käsittelyyn, kun olet itse yhteydessä kunnan sosiaalitoimeen tai muuta kautta tulee tietoon, että mahdollisesti sinä (tai perheesi) olet (olette) sosiaalihuollon palvelujen tarpeessa. Sosiaalihuoltolain 35 §:ssä on uusi säännös yhteydenotosta sosiaalihuoltoon palvelutarpeen arvioimiseksi. Laki velvoittaa tiettyjä ammattiryhmiä (esimerkiksi terveydenhuollon ammattihenkilöitä, opetustoimen ja lasten päivähoiton palveluksessa olevia) ohjaamaan sosiaalihuollon tarpeessa olevia henkilöitä hakemaan sosiaalihuollon palveluja. Lain mukaan nämä tietyt ammattiryhmät voivat ottaa henkilön suostumuksella yhteyttä kunnan sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi. Laki velvoittaa tietyissä tilanteissa tekemään ilmoituksen sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä.

Palvelutarpeen arviointi ja palvelusuunnitelma

Sinulla on oikeus saada kokonaisvaltainen arvio palvelutarpeestasi. Palvelujen tarvetta selvitetään tekemällä palvelutarpeen arvio. Sosiaalihuoltolain mukaan palvelutarpeen arviointisi tulee tehdä elämäntilanteesi edellyttämässä laajuudessa, ja sen tekeminen on aloitettava viipymättä. **Käytännössä kunnan sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja kartoittaa sinun ja perheesi elämäntilanteen sekä jokaisen perheenjäsenen palvelutarpeen. Palvelutarpeen arviointia tehdään yhdessä sinun ja koko perheesi kanssa ottamalla tarpeen mukaan yhteistyöhön muita sinun ja perheesi elämäntilanteeseen liittyviä tahoja.** Näitä yhteistyötahoja ovat esimerkiksi neuvola, varhaiskasvatus, koulu, päihde- ja/tai mielenterveyspalvelut.

Sosiaalitoimen työntekijän tehtävänä on tuoda esille kunnan palveluita sekä tarjota sinun ja perheesi tarpeisiin sopivia palveluita. **Yhdessä työntekijän ja moniammatillisen verkoston kanssa pohditte, millaisesta tuesta sinulle ja perheellesi olisi parhaiten apua. Tavoitteena on järjestää sinulle ja perheellesi oikeat palvelut mahdollisimman oikeaan aikaan.** Palvelutarpeen arviointia täydennetään asiakassuunnitelmalla tai muulla vastaavalla suunnitelmalla, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Omatyöntekijä

Sinulla on oikeus saada omatyöntekijä koko sosiaalihuollon asiakkuuden ajaksi. Lain mukaan omatyöntekijää ei tarvitse nimetä, jos asiakkaalle on jo nimetty muu palveluista vastaava työntekijä tai nimeäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. **Omatyöntekijä on mukana kartoittamassa palvelutarvettasi sekä suunnittelemassa ja järjestämässä palveluja.** Sosiaalihuollon asiakkuuden jatkuessa, omatyöntekijä on nimensä mukaisesti asiakkaan asioista vastaava sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä.

Esimerkkejä yleisistä sosiaalihuollon palveluista

Sosiaalihuoltolain mukaisia yleisiä sosiaalipalveluja ovat muun muassa sosiaalityö ja sosiaaliohjaus, perhetyö, kotipalvelu, kasvatus- ja perheneuvonta, päihde- ja mielenterveystyö ja sosiaalinen kuntoutus. **Esimerkiksi kaikille lapsiperheille tarkoitettua kotipalvelua voi pyytää kunnasta vanhemmuuden ja jaksamisen tueksi.** Sosiaalihuollon perhetyö tai kunnan lapsiperheiden kotipalvelu tukee koko perheen, vanhempien ja

sisarusten arjen sujumista lapsen kuoleman jälkeen. Osa sosiaalihuollon palveluista, kuten lapsiperheiden kotipalvelu, on usein maksullisia. Lisätietoja palvelun maksuista saat oman kotikuntasi sosiaalitoimesta.

Lisätietoja: Tarkempien tietojen saamiseksi ja mahdollisen palvelutarpeesi arvioimiseksi ota yhteyttä kotikuntasi sosiaalitoimeen. Lisätietoja sosiaalihuollon palveluista löydät myös kotikuntasi verkkosivuilta.

2.3 Mielenterveyspalvelut ja muu psykososiaalinen tuki

Mitä ovat mielenterveyspalvelut ja mistä mielenterveyspalveluja voi hakea?

Mielenterveyspalveluilla tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään ehkäisemään, lievittämään ja hoitamaan mielenterveyden häiriöitä ja niiden seurauksia. Palveluihin kuuluvat ohjaus, neuvonta ja tarpeenmukainen psykososiaalinen tuki, kriisitilanteiden psykososiaalinen tuki sekä mielenterveyden häiriöiden tutkimus, hoito ja kuntoutus. **Ihmiset saavat mielenterveyspalveluja pääasiassa terveyskeskuksesta ja erikoissairaanhoidosta.** Myös työterveyshuollossa, opiskelijaterveydenhuollossa, sosiaalipalveluissa, seurakunnissa, järjestöissä ja yksityissektorilla tuotetaan mielenterveyspalveluja.

Itselle ja läheisille kannattaa hakea ajoissa apua

Ahdistuneisuus- ja masennusoireiden tai vakavampien oireiden ilmaantuessa sinun on hyvä ottaa yhteyttä omaan terveyskeskukseen (mukaan lukien neuvola) tai työterveyshuoltoon. Jos perheessäsi herää huoli jonkun perheenjäsenen psyykkisestä voinnista, on hyvä pyytää apua esimerkiksi terveyskeskuksesta, neuvolasta, kouluterveydenhoitajalta tai kuraattorilta. Monilla terveysasemilla on psykiatrisia sairaanhoitajia, jotka yhteistyössä terveyskeskuslääkärin kanssa selvittävät tällaisia tilanteita ja tarjoavat apua.

Apua on saatavilla, mutta hoitoon pääsyyn liittyvät järjestelyt vaihtelevat

Terveyskeskuksissa on myös psykologeja, ja joissakin on myös psykiatrian erikoislääkäreitä. **Joillakin paikkakunnilla psykiatrinen erikoissairaanhoido on järjestänyt päivystyspalveluita, joihin voi ottaa yhteyttä suoraan esimerkiksi akuutin kriisin tai vaikean elämäntilanteen kohdatessa.** Muutoin erikoissairaanhoidon tarvitaan lääkärin antama lähete (esimerkiksi terveyskeskuslääkärin tai työterveyslääkärin laatima lähete). Lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuudet ovat järjestetty Suomessa eri tavoin. Useilla paikkakunnilla on esimerkiksi koottu yhteen monialaisesti eri palveluja (mm. äitiys- ja lastenneuvola, perhetyö, kasvatusta- ja perheneuvola) ”saman katon alle”. **Näistä perhekeskuksista ja muista perhepalveluista (esimerkiksi kasvatusta- ja perheneuvola) on saatavilla tukea koko perheelle lapsen kuoleman jälkeen.**

Hoitoon pääsyyn liittyvät järjestelyt vaihtelevat siis paikkakunnittain varsin paljon. **Oman paikkakuntasi tilanteen saat selville kotikuntasi antamasta ohjeistuksesta tai esimerkiksi Mielenterveystalo - verkkopalvelusta.** Palvelusta löytyy lisäksi paljon muuta tietoa sekä ensiapu- ja oma-apuohjeita.

Kriisiryhmästä apua äkilliseen kriisitilanteeseen

Jokaisessa kunnassa on kriisiryhmä, josta tietoa saa tarkempaa terveyskeskuksista, ensiapupoliklinikoilta tai sosiaalivirastoista. Lisäksi myös pelastusviranomaiset ja poliisi osaavat neuvoa näiden palveluiden piiriin.

Lapsen kuolema haastaa parisuhteen – tukea on saatavilla parisuhteen vaikeuksiin

Parisuhteen pulmiin on saatavilla eri tahojen järjestämää monimuotoista tukea. Parisuhteen vaikeuksiin kannattaa hakea tukea varhaisessa vaiheessa. Kotikunnan kasvatus- ja perheneuvontapalveluista voit tiedustella apua parisuhteen vaikeuksiin ja tukea koko perheelle lapsen kuoleman jälkeen. Evankelis-luterilaisen kirkon Perheasiain neuvottelukeskuksesta on mahdollista myös saada tukea parisuhteeseen, perheen ja ihmisen henkilökohtaiseen elämään liittyviin kysymyksiin. Lisäksi parisuhdeneuvontapalveluja tuottavat erilaiset järjestöt ja yhdistykset (esimerkiksi Väestöliitto ja Kataja - parisuhdekeskus ry) sekä yksityiset yritykset.

Lisätietoja: Mielenterveystalo-verkkopalvelusta löydät monipuolista tietoa mielenterveyspalveluista ja niihin hakeutumisesta: https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/hae_neuvoja_ja_apua/Pages/default.aspx

Nuorten Mielenterveystalo: <https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/Pages/default.aspx>

2.4 Potilasasiamiehen ja sosiaaliasiamiehen palvelut

Potilasasiamies neuvoo ja avustaa hoitoonsa tai kohteluunsa tyytymätöntä terveydenhuollon asiakasta

Potilasasiamiehen tehtävänä on neuvoa asiakkaita potilaslain soveltamisessa, tiedottaa potilaan oikeuksista ja toimia potilaan oikeuksien edistämiseksi. **Jos terveydenhuollon asiakkaana olet tyytymätön saamaasi hoitoon tai kohteluun, voit selvittää tilannettasi potilasasiamiehen kanssa.** Potilasasiamiehen tehtävänä on neuvoa ja avustaa potilasta muistutuksen, kantelun tai Potilasvahinkokeskukselle tehtävän potilasvahinkoilmoituksen teossa. Jokaiseen terveydenhuollon yksikköön on nimetty potilasasiamies. Potilasasiamies ei ota kantaa potilaan lääketieteellisiin hoitopäätöksiin. Hän ei ota myöskään kantaa siihen, onko potilaan hoidossa tapahtunut hoitovahinko.

Sosiaaliasiamies neuvoo ja avustaa palveluunsa tai kohteluunsa tyytymätöntä sosiaalihuollon asiakasta

Sosiaaliasiamiehen tehtävänä on neuvoa asiakkaita sosiaalilainsäädännön soveltamisessa, auttaa muutoksenhaussa sekä tiedottaa asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista. **Jos sosiaalihuollon asiakkaana olet tyytymätön saamaasi palveluun tai kohteluun, voit selvittää tilannettasi kotikuntasi sosiaaliasiamiehen kanssa.** Jokaisella kunnalla on oltava sosiaaliasiamies. Sosiaaliasiamiehen tehtävä on neuvoa-antava. Hän ei tee päätöksiä eikä myönnä etuuksia.

Lisätietoja: Saat yhteyden potilasasiamieheen tiedustelemalla yhteystietoja terveydenhuollon toimipaikasta. Terveydenhuollon yksikköjen verkkosivuilta löytyy myös tietoa potilasasiamiehen palveluista. Sosiaaliasiamiehen yhteystiedot ja muuta lisätietoa löydät esimerkiksi kotikuntasi verkkosivuilta tai tiedustelemalla yhteystietoja kunnan sosiaalitoimesta.

3 Mahdollisuus kuntoutukseen ja työkyvyn tukeminen lapsen kuoleman jälkeen

Lapsen kuoleman jälkeen toimintakykyysi eli arjen eri toiminnoista selviytyminen ja työkykyysi saattavat heikentyä väliaikaisesti tai pidempiaikaisesti. **Kuntoutuksella tähdätään toimintakyvyn ja työkyvyn turvaamiseen sekä mahdollisimman itsenäiseen selviytymiseen elämässä. Kuntoutujan aktiivinen osallistuminen ja sitoutuminen kuntoutuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin on keskeistä.** Saatat joutua hakemaan kuntoutuspalveluja usealta eri taholta.

3.1 Kuntoutusjärjestelmä ja kuntoutuksen järjestäjät

Kuntoutusjärjestelmä on eri vastuutahojen johdosta monimutkainen ja hajanainen palvelujen käyttäjille. Tämän vuoksi tarvitaan eri toimijoiden, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten, opetushenkilöstön sekä Kelan ja TE-palvelujen välistä yhteistyötä. Kuntoutusta järjestävät sosiaali- ja terveydenhuolto, Kela, vakuutus- ja työeläkelaitokset, opetustoimi, TE-palvelut ja työterveyshuolto. Lisäksi Raha-automaattiyhdistys rahoittaa järjestöjen toteuttamaa kuntoutusta.

3.2 Kuntoutukseen hakeutuminen ja esimerkkejä kuntoutuksista

Jos koet kuntoutukseen hakeutumisen omalla kohdallasi tarpeelliseksi, voit hakeutua kuntoutukseen omaaloitteisesti. **Ota yhteyttä sinua hoitavaan lääkäriin, työterveyslääkäriisi tai Kelaan. Pohdi yhdessä lääkärin kanssa, onko kuntoutuksesta apua tilanteessasi.** Myös sosiaali- ja terveydenhuolto, työterveyshuolto, Kela, vakuutusyhtiö, TE-palvelut ja opetustoimi voivat ohjata henkilöä hakeutumaan kuntoutukseen. Kuntoutuja tulee ohjata asianmukaisesti kuntoutuspalveluihin.

Lisätietoja: Kuntoutusportin, Kuntoutussaatiön ja Kelan verkkosivuilta löydät kootusti laaja-alaista tietoa kuntoutuksesta.

Yleistä kuntoutuksesta:

<http://www.kuntoutusportti.fi/portal/fi>

<http://www.kuntoutussaatio.fi/>

Milloin kuntoutusta tarvitaan:

http://www.kuntoutussaatio.fi/viestinta_ja_tietopalvelu/usein_kysyttya_kuntoutuksesta/milloin_tarvitse_n_kuntoutusta

Miten kuntoutukseen hakeudutaan:

http://www.kuntoutussaatio.fi/viestinta_ja_tietopalvelu/usein_kysyttya_kuntoutuksesta/miten_kuntoutukseen_hakeudutaan

<http://www.kela.fi/kun-tarvitset-kuntoutusta>

Esimerkkejä eri kuntoutuksista:

- ❖ **Kela korvaa kuntoutuspsykoterapiaa sitä tarvitseville 16–67-vuotiaille henkilöille, joiden työ- tai opiskelukyky on mielenterveyden häiriön vuoksi uhattuna. Korvaaminen edellyttää kolmen kuukauden pituista asianmukaista hoitosuhdetta sekä psykiatrian erikoislääkärin arviota hakijan diagnoosista ja kuntoutustarpeesta.** Terapiaa myönnetään vuodeksi kerrallaan ja enintään kolmeksi vuodeksi. Terapiakuluista voi joutua maksamaan osan itse. Alle 16-vuotiaiden terapiasta vastaa julkinen terveydenhuolto. Kuntoutushakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärinlausunto B.

Lisätietoja: http://www.kela.fi/tyoikaisille_kuntoutuspsykoterapia

- ❖ Ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksena on parantaa tai ylläpitää kuntoutujan työkykyä ja ansiomahdollisuuksia. Tavoitteena on, että pitkäaikaissairas tai vammaisen henkilö pystyy jatkamaan työelämässä hänelle soveltuvassa työssä tai palaamaan työhön. **Työeläkelaitokset järjestävät suurimman osan ammatillisesta kuntoutuksesta. Ammatilliseen kuntoutukseen voivat hakea henkilöt, joilla on sairaudesta tai vammasta aiheutuva työkyvyttömyyden uhka seuraavan viiden vuoden kuluessa.** Työeläkelaitosten ammatillinen kuntoutus edellyttää, että kuntoutukseen hakija on ollut työelämässä ja ansainnut työeläketurvaa kohtuullisessa määrin (noin viisi vuotta). Kuntoutusmuotoja ovat esimerkiksi työkokeilu, työhön valmennus ja uudelleen koulutus. **Muita ammatillisen kuntoutuksen järjestäjiä ovat Kela ja tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt.** Kuntoutuksen aikaisen toimeentuloturvan suuruus ja ehdot määräytyvät kuntoutuksen järjestäjätahoa koskevan lainsäädännön mukaan.

Lisätietoja:

<http://www.kela.fi/tyoikaisille>

http://www.kela.fi/tyoikaisille_selvitykset-ja-tutkimukset

http://www.kuntoutusportti.fi/portal/fi/kuntoutusmuodot/laakinnallinen_ammattillinen_sosiaalinen_ja_kasvatuksellinen_kuntoutus/ammattillinen_kuntoutus/

Pääosa kuntoutuspalveluista on maksuttomia. Osasta kuntoutuspalveluja, kuten terapioidista ja kuntoutuslaitosjaksoista voidaan periä kuntoutujalta asiakasmaksu.

3.3 Toimeentulo kuntoutuksen aikana

Kela maksaa kuntoutuksen ajalta kuntoutusrahaa, jos kuntoutukseen osallistuminen aiheuttaa kuntoutujalle ansionmenetyksiä. Kela korvaa myös kuntoutuksesta aiheutuneita matkakustannuksia. Kelan järjestämä kuntoutus on yleensä maksutonta. **Kuntoutuksen ajalta saamasi kuntoutusetuuden määräytymiseen vaikuttavat useat tekijät ja erityisesti oma elämäntilanteesi.**

Lisätietoja: Voit tiedustella lisätietoja kuntoutusetuuksista Kelasta tai omasta vakuutusyhtiöstäsi, mikäli kohdallasi toteutetaan vakuutuskuntoutusta tai omasta työeläkelaitoksesta.

Kela: <http://www.kela.fi/kuntoutusraha>

Vakuutuskuntoutus: <http://www.vkk.fi>

Työeläkekuntoutus:

<https://www.tyoelake.fi/fi/erilaisiaelakkeita/kuntoutus/kuntoutusajantoimeentulo/Sivut/default.aspx>

3.4 Työterveyshuollon palvelut

Työkyvyn hallinta, seuranta ja varhainen tuki on työnantajan, työntekijöiden ja työterveyshuollon yhteistyötä, jolla edistetään työkykyä ja ehkäistään työkyvyttömyyttä. **Työterveyshuollolla on keskeinen rooli työntekijän kuntoutustarpeen ja työkyvyn selvittämisessä sekä kuntoutukseen ohjaamisessa.** Työkykyä arvioitaessa toimenpiteinä voidaan käyttää esimerkiksi työnantajan kanssa sovittavia työkokeiluja ja työaikamuutoksia. Tällaisia toimenpiteitä saatetaan tarvita lapsen kuoleman jälkeen työkykyä tukemiseksi.

Työterveyshuollon on tarvittaessa ohjattava työntekijä työssä jaksamisen tueksi Kelan ammatillista työkykyä tukevaan kuntoutukseen. KELA uudistaa parhaillaan työikäisten kuntoutusta ja korvaa vuoden 2016 aikana ASLAK- ja Tyk-kuntoutukset uudella KIILA-kuntoutuksella.

Lisätietoa: <http://www.kela.fi/kiila-kuntoutus2>

3.5 Tuettu työhön paluu ja osasairauspäiväraha

Työhön paluu lapsen kuoleman jälkeen voi usein olla raskasta, vaikka se voi merkitä myös toivottua arjen rutiinia surun keskelle. Ehkä pohdit omaa jaksamistasi työssä. Jaksanko työskennellä kokopäiväisesti lapsen kuoleman jälkeen? Työhön paluuta helpottavaa tukea on saatavilla.

Työhön paluun suunnittelu yhdessä työterveyshuollon ja työnantajan kanssa

Työhön paluun suunnittelun olisi hyvä lähteä liikkeelle työterveyshuollon kautta. Myös työnantajalla ja esimiehellä on tärkeä rooli työhön paluun tukemissa. Monilla työpaikoilla on erityisiä työhön paluuta tukevia suunnitelmia tai ohjeita. **Työhön paluusi järjestelyt onnistuvat parhaiten sinun, työpaikan ja työterveyshuollon yhteistyönä.**

Osasairauspäiväraha tukee paluuta työhön ja työelämässä pysymistä

Sinun on mahdollista hakea Kelasta osasairauspäivärahaa työhön paluusi tueksi. **Osasairauspäiväraha on tarkoitettu 16–67-vuotiaalle kokoaikatyötä tekeväälle työntekijälle tai päätoimiselle yrittäjälle. Kela**

maksaa osasairauspäivärahaa enintään 120 arkipäivää (vajaat 5 kk). Osasairauspäivärahan aikana työskentelet osa-aikaisesti. Tämä on vapaaehtoinen järjestely, johon tarvitaan sinun ja työnantajasi suostumus. Sovi osa-aikatyöstä työterveyslääkärisi kanssa. Vaihtoehtoisesti osa-aikatyöstä sovitaan muun työolosuhteet tuntevan lääkärin arvion perusteella. Osa-aikainen työhön paluu ei saa vaarantaa terveyttäsi ja toipumistasi. **Työaikasi tulee vähentyä 40–60 % aiemmasta.** Jos olet yrittäjä, työmääräsi tulee vähentyä 40–60 %. Tässä järjestelyssä toimeentulosi muodostuu siis työnantajan maksamasta työajan mukaisesta palkkatulosta ja Kelan maksamasta osasairauspäivärahasta. Osasairauspäivärahan määrä on puolet sairauspäivärahan määrästä.

Osasairauspäivärahan omavastuu-aika ja osa-aikaisen työskentelyn aloittaminen

Osasairauspäivärahaa maksetaan ilman omavastuu-aikaa, kun se jatkuu välittömästi sairauspäivärahan tai kuntoutusrahan jälkeen. Jos osasairauspäivärahaa haetaan suoraan ilman edeltävää sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahassa on omavastuu-aika. Omavastuu-aika on sairastumispäivä ja 9 seuraavaa arkipäivää. Osasairauspäivärahaa maksetaan arkipäiviltä, joiksi lasketaan päivät maanantaista lauantaihin pois lukien sunnuntait ja arkipyhät.

Omvastuuajalta sinulla ei ole oikeutta osasairauspäivärahaan. Sovi osa-aikaisen työskentelyn aloittamisesta työnantajasi ja Kelan kanssa.

Näin haet osasairauspäivärahaa

Hae osasairauspäivärahaa heti Kelasta, kun olet sopinut työnantajasi kanssa osa-aikatyön aloittamisesta. Etuudessa on 2kk takautuva hakuaika. Voit hakea osasairauspäivärahaa Kelan sähköisessä asiointipalvelussa tai vaihtoehtoisesti Kelan paperilomakkeella. Liitteeksi tarvitset lääkärin B-lausunnon ja työnantajan Kelaan toimittamat tiedot osa-aikatyöstä. **Katso yksityiskohtaiset ohjeet osasairauspäivärahan hakumenettelystä Kelan verkkosivuilta.**

Lisätietoja: <http://www.kela.fi/osasairauspaivaraha>

http://www.kela.fi/osasairauspaivaraha_nain-haet

4 Tärkeitä osoitteita ja lisätietoja

Kansalaisneuvonta auttaa löytämään oikean viranomaisen tai viranomaisen sähköisen palvelun asian hoitamiseen. Palvelussa ei ole mahdollista saada vireille viranomaisasioita, vaan se ohjaa oikean viranomaisen luokse.

www.kansalaisneuvonta.fi

Kataja – parisuhdekeskus ry:n tarkoituksena on lisätä perheen ja sen myötä koko yhteiskunnan hyvinvointia tarjoamalla parisuhdetta vahvistavaa tietoa ja toimintamalleja.

<http://www.parisuhdekeskus.fi/kataja-ry>

Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on turvata väestön perustoimeentuloa, edistää terveyttä ja tukea itsenäistä selviytymistä eri elämäntilanteissa. Kelan verkkosivuilta löydät esimerkiksi tietoa eri etuuksista ja etuuskohtaiset palvelunumerot. Voit asioida myös Kelan sähköisessä asiointipalvelussa.

www.kela.fi

Odottamattomat muutokset perheessä voivat vaikuttaa maksettaviin perhe-etuuksiin. Tähän Kelan sivustolle on koottu tietoa muun muassa siitä, miten lapsen kuolema vaikuttaa perhe-etuuksiin.

<http://www.kela.fi/muut-tilanteet>

Työkykyneuvonta on Kelan palvelu sairauspäiväraha- ja eläkeasiakkaille, jotka tarvitsevat yksilöllistä tukea työkyvyn edistämiseksi. Neuvonnalla tehostetaan asiakkaan kuntoutustarpeen selvittämistä ja kuntoutukseen ohjaamista.

www.kela.fi/takaisin-tyohon_tyokykyneuvonta

KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry on vertaistukiyhdistys, jonka tarkoituksena on tukea lapsikuoleman kokeneita perheitä kuolleen lapsen iästä ja kuolinsyystä riippumatta.

<http://kapy.fi/>

Mielenterveystalo.fi on terveys- ja sosiaalialan ammattilaisten kehittämä valtakunnallinen nettipalvelu. Palvelua voi käyttää kuka tahansa ja apua voi löytää niin itselle kuin läheisilleenkin.

<https://www.mielenterveystalo.fi> <https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret>

Järjestöjen yhteisen sosiaaliturvaoppaan ovat koonneet viisitoista kansanterveys-, potilas- ja vammaisjärjestöä. Tavoitteena on sosiaaliturvan hyödyntäminen ja tunnetuksi tekeminen.

www.sosiaaliturvaopas.fi

Suomi.fi tarjoaa kansalaisten julkiset palvelut kootusti yhdessä osoitteessa.

www.suomi.fi

Takuu-Säätiö on valtakunnallinen sosiaalialan järjestö, joka auttaa velkakierteessä ja taloudellisesti haavoittuvassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä. Takuu-Säätiön palvelut ovat valtakunnallisia ja maksuttomia.

www.takuu-saatio.fi

Väestöliitto on sosiaali- ja terveysalalla toimiva asiantuntijajärjestö. Väestöliitto edistää sääntöjensä mukaisesti perheiden, nuorten ja koko väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta sekä onnellista ja tasapainoista elämää.

<http://www.vaestoliitto.fi/>

Lähteet

Järjestöjen sosiaaliturvaopas

www.sosiaaliturvaopas.fi

Kansaneläkelaitos

www.kela.fi

Suomen evankelis-luterilaisen seurakunnan diakoniatyö ja taloudellinen tuki

<https://evl.fi/evlfi.nsf/Documents/397185B9DADB18B3C22570270045740E>

<https://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/68A1192FF598AD70C2256FEB00258F21?OpenDocument&lang=FI>

Kirkon perheneuvonta

<http://evl.fi//EVLfi.nsf/Documents/40D5B401E55B1785C225748000449ACD?OpenDocument&lang=FI>

Sosiaali- ja terveysministeriö

<http://stm.fi/toimeentulotuki>

Toimeentulotuki. Opas toimeentulotukilain soveltajille. <http://www.julkari.fi/handle/10024/104369>

<http://stm.fi/sosiaalipalvelut>

<http://stm.fi/sosiaalihuoltolaki>

Sosiaalihuoltolaki. Soveltamisopas.

[http://stm.fi/documents/1271139/1352015/Sosiaalihuoltolain+soveltamisopas.pdf/cb12a5c4-9bfa-4983-
adf6-94ca18815f1b](http://stm.fi/documents/1271139/1352015/Sosiaalihuoltolain+soveltamisopas.pdf/cb12a5c4-9bfa-4983-adf6-94ca18815f1b)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

<https://www.thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyspalvelut>

[https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/palvelujen-jarjestamisprosessi/sosiaaliasiamies-ja-
potilasasiamies](https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/palvelujen-jarjestamisprosessi/sosiaaliasiamies-ja-potilasasiamies)

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira

<http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/potilaan-asema-ja-oikeudet-oikeudet/potilasasiamies>